

Spočiatku mnohí neverili, že tie prípady sú skutočné. Aby vo vyspelých krajinách Európy, ako sú Veľká Británia či Nórsko, len tak vzali z rodín deti a dali ich na adopciu, hoci súd rodičom nepreukáže žiadnu vinu alebo vážne pochybenie vo výchove či starostlivosti? Nonsense! Lenže bola to pravda. A stále je. Parlamentné zhromaždenie Rady Európy už opakovane vyjadruje znepokojenie nad porušovaním práv dieťaťa a rodičov v niektorých štátoch a snaží sa dosiahnuť nápravu.

EURÓPA SA BÚRI PROTI

Zástupkyňa Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva JUDr. Marici Pirošikovej doručili informáciu, že Výbor Parlamentného zhromaždenia Rady Európy pre sociálne veci, zdravie a trvalo udržateľný rozvoj 26. januára 2015 jednomyselne prijal návrh rezolúcie a odporúčania „*Sociálne služby v Európe: legislatíva a prax pri odoberaní detí z ich rodín v členských štátoch Rady Európy*“. Návrh rezolúcie je zaradený do programu aprílového zasadnutia Parlamentného zhromaždenia Rady Európy.

O ČO IDE V NÁVRHU REZOLÚCIE?

V návrhu rezolúcie je vyjadrené znepokojenie nad porušovaním práv dieťaťa a jeho rodičov v niektorých štátoch, v ktorých nastávajú bezdôvodné rozhodnutia o odobratí dieťaťa rodičom alebo jeho bezdôvodné nevrátenie do rodiny. Ešte tragickejšie sú prípady adopcie bez súhlasu rodičov, v ktorých už nemožno túto situáciu zvrátiť. Znepokojenie tiež vzbudzujú prípady, keď orgány sociálnych služieb nepostupujú dostatočne rýchlo pri odobratí dieťaťa, ktorého život a zdravie sú ohrozené alebo prí rýchlo rozhodnú o jeho vrátení do starostlivosti zneužívajúcich alebo zanedbávajúcich rodičov.

Podľa návrhu rezolúcie by mali členské štáty prijať zákony a postupy, ktoré skutočne zabezpečia, aby pri rozhodovaní o odobratí dieťaťa rodičom, o umiestnení do náhradnej starostlivosti a o jeho vrátení do rodiny stál vždy v popredí najlepší záujem dieťaťa. Členské štáty by sa okrem výnimočných prípadov mali vyhnúť úplnému prerušeniu rodinných vzťahov, odoberaniu detí zo starostlivosti rodičov pri narodení a adopciám bez súhlasu rodičov, najmä ak sú nezvratiteľné.

PORUŠOVANIU PRÁV DETÍ A ICH RODIČOV

V súvislosti s medializovanými prípadmi odobratia detí slovenským rodičom v Spojenom kráľovstve zástupkyňa SR pred Európskym súdom pre ľudské práva dáva do pozornosti niektoré údaje z dôvodovej správy k navrhovanej rezolúcii. V prípade nevyhnutnosti oddelenia dieťaťa od rodičov treba zabezpečiť, aby si dieťa zachovalo spojenie a vzťahy s rodičmi; súrodencami, príbuznými a osobami, s ktorými má dieťa silné osobné vzťahy. Z porovnania počtu detí odobraných rodičom, ktoré boli zverené príbuzným a počtu detí zverených do náhradných rodín vyplývajú odlišnosti v praxi jednotlivých štátov. Kým počet detí zverených do starostlivosti príbuzných predsta-

vuje v Portugalsku 75 % a v Lotyšsku 63 %, vo Švédsku a Spojenom kráľovstve je to iba 5 % a vo Finsku 3 %. Do náhradných rodín je zverených 0,5 % detí v Portugalsku, 10 % v Estónsku, viac ako polovica vo Francúzsku a Španielsku, 69 % v Nórsku a 75 % v Spojenom kráľovstve. Adopcie bez súhlasu rodičov nie sú možné vo Francúzsku, Grécku, Luxembursku a Španielsku. Naopak, adopcie bez súhlasu rodičov sú umožnené v Chorvátsku, Estónsku, Gruzínsku, Nemecku, Maďarsku, Taliansku, Čiernej Hore, Nórsku, Poľsku, Portugalsku, Slovinsku, Švédsku, Turecku a Spojenom kráľovstve. Až 21 štátov nedisponuje štatistikami o počte detí, ktoré sa úspešne vrátili do pôvodných rodín.

AJ KEĎ NEDOKÁŽU VINU, ROZHODNUTIE JE NEZVRATNÉ

V správe sa tiež kritizuje časté odoberanie detí rodičom pri narodení. Ide o prípady, v ktorých matke odobrali staršie dieťa (napríklad z dôvodu jej veľmi nízkeho veku, duševnej choroby, pre jej škodlivý vzťah s otcom) a po niekoľkých rokoch matke odoberú ďalšie dieťa pri narodení aj napriek celkovej zmene okolností.

Varovným signálom sú tiež časté prípady adopcie bez súhlasu rodičov. Štatistiky v prípade Anglicka a Walesu ukazujú, že vysoký počet malých detí je daných na adopciu a menej než 20 % detí mladších ako 5 rokov, ktoré nútene odobrali, sa vrátilo k svoj-

im rodičom. Obzvlášť tragické sú prípady, v ktorých nastal justičný omyl, napríklad sa prehliadol zdravotný stav dieťaťa (choroba krehkých kostí) a dieťa dali na adopciu bez súhlasu rodičov. **Napriek tomu, že sa rodičom podarilo na súde dokázať svoju nevinu, deti už nemohli získať späť, pretože v právnom systéme Anglicka a Walesu rozhodnutie o osvojení nemožno za žiadnych okolností zvrátiť.**

Znenie návrhu rezolúcie a odporúčania spolu s dôvodovou správou možno nájsť tu: http://website-pace.net/documents/10643/1127812/EDOC_Social+services+in+Europe.pdf/dc06054e-2051-49f5-bbfd-31c9c0144a32

